

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดการเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจที่สำคัญคือ การลงทุนหรือการสะสมทุน โดยแหล่งที่มาของเงินทุนที่สำคัญมีอยู่ 2 แหล่งด้วยกันคือ แหล่งเงินทุนภายในประเทศ และแหล่งเงินทุนภายนอกประเทศ แหล่งเงินทุนภายในประเทศนั้นได้มาจากการออมของคนในประเทศ ได้แก่ การออมของครัวเรือน การออมของธุรกิจ การออมของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ ส่วนแหล่งเงินทุนภายนอกประเทศ ได้แก่ การออมจากต่างประเทศ ซึ่งถูกนำเข้ามาในรูปของเงินกู้ การได้รับความช่วยเหลือและการลงทุนจากต่างประเทศ สำหรับประเทศไทยในระยะเวลาที่ผ่านมารวมการออมทรัพย์ภายในประเทศอยู่ในระดับที่ไม่เพียงพอกับความต้องการลงทุนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทำให้ช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนได้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ประเทศจำเป็นต้องกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ ก่อให้เกิดหนี้สินปีละหลายหมื่นล้านบาท ซึ่งภาระหนี้สินที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพเศรษฐกิจในด้านการเงินการคลังของประเทศ จะเห็นว่าแม้ตั้งแต่เริ่มมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ในปี 2504 เป็นต้นมา เศรษฐกิจของไทยได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในสาขาต่าง ๆ และอัตราการเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจโดยส่วนรวมในระยะเวลาที่ผ่านมา มีอัตราค่อนข้างสูง แต่ผลที่ติดตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็คือปัญหาด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจและฐานะการเงินของประเทศอยู่ในภาวะที่เสื่อมโทรม ประเทศต้องประสบกับการขาดดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดติดต่อกันเป็นเวลาหลายปี และเพิ่มทวีมากขึ้นโดยลำดับ เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าได้ปล่อยให้มีการใช้จ่ายเกินกำลังทรัพยากรทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชน ดังนั้นการพยายามเร่งระดมเงินออมภายในประเทศให้มากขึ้นเพื่อลดการพึ่งพาต่างประเทศ จึงเป็นเรื่องที่ควรได้รับการศึกษาพิจารณาอย่างมาก ซึ่งในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539)

ก็ได้กำหนดมาตรการด้านการเงินการคลังเพื่อระดมเงินออม และได้กำหนดเป้าหมายอัตราการออมในประเทศต่อผลิตภัณฑ์รวมให้อยู่ในระดับร้อยละ 14.0 โดยลดช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุน ทั้งนี้เพื่อแก้ไขปัญหากการใช้จ่ายด้านการลงทุนเกินกำลังเงินออม และลดการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศให้น้อยลง สำหรับมาตรการด้านการคลังที่รัฐบาลมักจะใช้ในการเพิ่มรายได้ของรัฐนั้น ก็โดยการปรับโครงสร้างภาษีอากร ซึ่งนโยบายนี้เป็นไปได้ยากที่จะทำได้สำเร็จ เพราะมีปัญหามากมายทั้งกับประชาชนโดยส่วนรวมและกลุ่มผู้มีอิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจ ฉะนั้นการหารายได้เพิ่มของรัฐจึงเป็นไปได้ค่อนข้างจำกัด ส่วนมาตรการด้านการเงินนั้น รัฐบาลอาจกำหนดแนวทางให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินต่าง ๆ มีความรู้สึกต่อการที่จะพยายามเร่งระดมเงินออมเข้าสู่สถาบันการเงินให้มากขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และการที่ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินต่าง ๆ พยายามเร่งระดมเงินออมเข้าสู่สถาบันนั้น ธนาคารและสถาบันการเงินเหล่านี้มักจะให้ความสำคัญต่อการเร่งระดมเงินออมจากประชาชนเข้าสู่สถาบันให้มากขึ้น เพื่อนำเงินออมจากประชาชนเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจและนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศอีกต่อหนึ่ง โดยที่เป็นที่ทราบกันดีว่าประชาชนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในเขตชนบท มักจะให้ความสนใจต่อการออมกับกิจการของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินต่าง ๆ น้อยมาก อาจเป็นเพราะมีรายได้ไม่พอที่จะเหลือเก็บออม และหรือเป็นด้วยขาดความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานของกิจการและหลักประกันที่จะให้ความเชื่อถือและมั่นใจได้ในกรณีที่เขามีรายได้พอที่จะเก็บออม จึงทำให้ประชาชนหรือครัวเรือนเหล่านั้นมักจะเก็บออมไว้ในรูปของเงินสดเงินให้กู้ยืม การเล่นเกมแชร์ หรือซื้อทรัพย์สินมีค่าต่าง ๆ มาเก็บไว้ อาทิเช่น ทองคำ เพชรพลอย เป็นต้น ซึ่งผิดกับประชาชนในเมืองหลวงและเมืองใหญ่ต่าง ๆ มักจะให้ความสนใจกับการออมของกิจการธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินต่าง ๆ ทั้งในรูปของการใช้บริการฝากเงินหรือการกู้ยืมกับกิจการต่าง ๆ เหล่านั้น โดยอาจเป็นด้วยเขาเหล่านั้น มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการ ตลอดจนความเชื่อและมั่นคงในกิจการ อีกทั้งอาจมีข้อมูลในการที่จะใช้บริการทางการเงินของแต่ละกิจการอย่างเพียงพอที่จะใช้ในการตัดสินใจ เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้ผู้ศึกษาวิจัยสังเกตเห็นความสำคัญในการที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการออมในชนบท เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบทให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและมั่นคงขึ้น ตลอดจนเป็นแนวทางให้รัฐบาลรวมทั้งธนาคารและ

สถาบันการเงินต่าง ๆ สามารถวางมาตรการเร่งระดมเงินออม เข้าสู่ระบบการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะประชาชนในเขตอำเภอเมือง ซึ่งเป็นศูนย์กลางของจังหวัดสุรินทร์ที่แม้จะเป็นเพียงจังหวัดเล็ก ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ก็มี การเติบโตอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการศึกษา การสาธารณสุข การเกษตร และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเศรษฐกิจ ซึ่งในปัจจุบันในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ มีการดำเนินธุรกิจหลากหลายประเภท โดยมีสถาบันการเงินให้บริการในรูปแบบต่าง ๆ อย่างพอเพียงทัดเทียมกับจังหวัดใหญ่ ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขยายความเจริญในระดับท้องถิ่นอันเป็นแบบแผน และรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศได้เป็นอย่างดี

การศึกษาโดยเฉพาะเจาะจงเป็นรายกรณีเช่นนี้ จะสามารถทำการศึกษาได้ในแนว ลึก เพื่อนำมาใช้เปรียบเทียบและขยายการศึกษาในท้องถิ่นอื่น ๆ ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อกับความรู้เกี่ยวกับการออมของประชาชน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อกับทัศนคติเกี่ยวกับการออมของประชาชน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อกับพฤติกรรม การออมของประชาชน

ปัญหานำวิจัย

1. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการออมของ ประชาชนหรือไม่
2. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับการออมของ ประชาชนหรือไม่

3. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของประชาชนหรือไม่

สมมติฐานในการวิจัย

1. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการออมของประชาชน
2. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับการออมของประชาชน
3. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของประชาชน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะในขอบเขตของประเด็นต่อไปนี้ คือ

1. ความรู้เกี่ยวกับการออมของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์ที่ได้รับจากสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ
2. ทัศนคติของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ที่มีต่อการออม
3. ศึกษาพฤติกรรมการออมและการเลือกรูปแบบฝากเงินของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการออมกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม เกี่ยวกับการออม เฉพาะกรณีของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์เท่านั้น ผลการศึกษาวิจัยไม่อาจนำไปใช้อธิบายในเขตอื่น ๆ ทั่วประเทศ เนื่องจากประชาชนในเขตอื่น ๆ อาจมีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างออกไป รวมทั้งกลยุทธ์ในการใช้สื่อด้านเงินออมนั้นก็แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของพื้นที่และลักษณะทาง

ประชากรด้วย นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นผู้ที่มิอายุ 25 ปีขึ้นไป โดยแบ่งเป็นสองส่วนใหญ่ ๆ คือ ประชาชนที่ประกอบอาชีพการเกษตร (เกษตรกร) กับประชาชนที่ประกอบอาชีพนอกเกษตรเท่านั้น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

พฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร หมายถึง ปริมาณการเปิดรับข่าวสารโดยทั่วไปจากสื่อบุคคล สื่อมวลชน และสื่อเอกสารสิ่งพิมพ์

สื่อบุคคล ได้แก่ การสื่อสารระหว่างบุคคลกับ

- สามี/ภรรยา
- เพื่อน
- บิดา มารดา ญาติพี่น้อง
- เจ้าหน้าที่พัฒนาชนบท
- พนักงานธนาคาร
- ตัวแทนขายประกัน
- ผู้นำหมู่บ้าน

สื่อมวลชน ได้แก่

- วิทยุ
- โทรทัศน์
- หนังสือพิมพ์
- นิตยสาร

สื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ ได้แก่

- โปสเตอร์
- แผ่นพับ
- จดหมายข่าว
- ป้ายผ้า
- ใบปลิว

การออม หมายถึง การนำเงินไปลงทุน เพื่อหาประโยชน์ตอบแทน ดังนั้น เงินออมที่เก็บไว้เป็นเงินสดหรือแปลงสภาพเป็นสินทรัพย์ แต่เป็นสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ออกเงยในทางเศรษฐกิจไม่ถือว่าเป็นการออม

ความรู้เกี่ยวกับการออม หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออม ได้แก่ ความจำเป็นในการออมเพื่อความมั่นคงของชีวิต ความรู้ในผลประโยชน์ที่ได้รับจากการออม

ทัศนคติเกี่ยวกับการออม หมายถึง ความรู้สึกหรือท่าทีของประชาชนที่มีต่อการออม การลงทุน และธุรกิจการธนาคาร

พฤติกรรมกรรมการออม หมายถึง การออมเงินในรูปแบบต่าง ๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัยครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

1. ได้รับทราบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการออมของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์ เพื่อใช้ศึกษาเปรียบเทียบกับพฤติกรรมกรรมการออมของจังหวัดอื่น ๆ ในโอกาสต่อไป
2. ได้รับทราบความสัมพันธ์ของการเปิดรับการสื่อสารกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมกรรมการออมจากสื่อต่าง ๆ ที่สถาบันการเงินในจังหวัดสุรินทร์ดำเนินการอยู่ ในอันที่จะทำให้ประชาชนในจังหวัดสุรินทร์ได้เข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการออมดียิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับความเป็นอยู่ ตลอดจนมีพฤติกรรมกรรมการออมที่เหมาะสม
3. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางนิเทศศาสตร์พัฒนาการ ในการศึกษาเรื่องการเปิดรับการสื่อสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาในชนบท

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย